

SEKCJA VIII – Tożsamość i współczesność

- 9:30–9:50 – **dr Eugeniusz Pryczkowski** (Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie),
Obecność języka kaszubskiego w życiu diecezjan gdańskich
- 9:50–10:10 – **ks. dr Bogusław Głodowski**, *Rozwój duszpasterstw: trzeźwości – policji*
– *Kaszubów – w stuleciu biskupstwa gdańskiego (1925–2025)*
- 10:10–10:30 – **ks. prof. dr hab. Zdzisław Kropidłowski** (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy), *Gdański Instytut Teologiczny – Filia Wydziału Teologii KUL w Gdańsku*
– *Wydział Teologii Uniwersytetu Gdańskiego*
- 10:30–10:50 – **ks. dr Krystian Wilczyński** (Gdańskie Seminarium Duchowne),
Współczesne ślady św. Wojciecha w Archidiecezji Gdańskiej
- 10:50–11:10 – **dr Maciej Żakiewicz**, *Rys duchowości gdańskiej epoki „Solidarności” 1980–1995*
w piśmactwie Zbigniewa Żakiewicza
- 11:10–11:30 – dyskusja
- 11:30–11:50 – przerwa na kawę

SEKCJA IX – Wokół opozycji (nie tylko politycznej)

- 11:50–12:10 – **dr Judyta Bielanowska** (Europejskie Centrum Solidarności),
Duszpasterstwo akademickie o. Ludwika Wiśniewskiego jako płaszczyzna formacyjno-intelektualna Ruchu Młodej Polski w świetle wspomnień i świadectw gdańskich opozycjonistów
- 12:10–12:30 – **dr Arkadiusz Kazański** (Instytut Pamięci Narodowej w Gdańsku),
Absolucja generalna, czyli księży w strajkujących zakładach w Sierpniu '80 w Trójmieście
- 12:30–12:50 – **dr Jan Hlebowicz** (Instytut Pamięci Narodowej w Gdańsku), *Sojusznik czy przeciwnik? Ewolucja postawy ks. Henryka Jankowskiego wobec młodzieżowej opozycji (1981–1989)*
- 12:50–13:10 – **dr Mateusz Ichnatowicz** (Instytut Dziedzictwa Solidarności),
Droga Neokatechumenalna w diecezji gdańskiej w latach osiemdziesiątych jako formacja religijna wroga wobec realnego socjalizmu
- 13:10–13:30 – **Mariusz Obarzanek** (IX Liceum Ogólnokształcące), *Świecki w służbie Kościoła.*
Doktor Eugeniusz Myczka (1908–1993) i jego wkład w życie diecezji gdańskiej
- 13:30–13:50 – dyskusja

13:50–14:50 – przerwa

SEKCJA X – Peryferie

- 14:50–15:10 – **prof. dr hab. Igor Hałagida** (Uniwersytet Gdański),
Niedostrzegane centenium. Stulecie obecności grekokatolików na Pomorzu Gdańskim
- 15:10–15:30 – **dr Tomasz Bugaj** (Uniwersytet Śląski w Katowicach),
Między konfliktem a współistnieniem. Mniejszości wyznaniowe w Wolnym Mieście Gdańsku na przykładzie Badaczy Pisma Świętego
- 15:30–15:50 – **dr Magdalena Tomczyk** (Szkoła Podstawowa nr 24 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Mikołaja Kopernika w Tarnowie), *Początki kształtowania się parafii Kościoła Polskokatolickiego na obszarze Pomorza Gdańskiego*
- 15:50–16:10 – **dr Andrzej B. Krupa** (Towarzystwo Naukowe im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie), *Diecezja gdańska w świetle archiwaliów Wydziału do spraw Wyznań w Elblągu.*
Zarys zagadnienia
- 16:10–16:30 – dyskusja

INSTYTUT PAMIĘCI
NARODOWEJ

Oddział w Gdańsku

CZAS BURZENIA I CZAS BUDOWANIA

WOKÓŁ STULECIA BISKUPSTWA GDAŃSKIEGO (1925–2025)

OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA

Gdańsk-Oliwa
Aula Jana Pawła II
ul. Biskupa Edmunda Nowickiego 2

26–28 maja 2026

PATRONI MEDIALNI

9:00–9:30 – otwarcie konferencji

SEKCJA I – Wprowadzenie

9:30–9:50 – **abp dr Tadeusz Wojda SAC**, *Wkład Kościoła katolickiego w integrację społeczeństwa na Pomorzu Gdańskim w okresie powojennym*

9:50–10:10 – **dr Daniel Gucewicz** (Instytut Pamięci Narodowej w Gdańsku), *Wiek partykularnego biskupstwa gdańskiego. Zarys dziejów i stanu badań*

10:10–10:30 – **Zdzisław Kościelak**, *Sto lat zamiast tysiąca. Dlaczego tysięcletni Gdańsk został siedzibą diecezji tak niedawno?*

10:30–10:50 – **ks. Krzysztof Borysewicz** (Kuria Metropolitalna Gdańska), *W blaskach Roku Jubileuszowego. Bilans inicjatyw związanych ze stuleciem Archidiecezji Gdańskiej*

10:50–11:10 – przerwa na kawę

SEKCJA II – Duchowieństwo

11:10–11:30 – **ks. kmdr por. dr Zbigniew Jaworski** (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II), *Męczeńska droga na ołtarze i kult błogosławionego ks. kmdr. por. Władysława Miegonia, Kawalera Orderu Virtuti Militari i Krzyża Walecznych*

11:30–11:50 – **ks. dr Leszek Jażdżewski** (Archiwum Archidiecezjalne w Gdańsku), *Swastyka czy krzyż? Proboszcz i dziekan z Mierzeszyna ks. Jan Paweł Aelterman (1876–1939) wobec nazizmu*

11:50–12:10 – **dr Witold Parteka** (Politechnika Gdańska), *Polscy księża zaangażowani w opiekę duszpasterską nad studentami Polakami w Wolnym Mieście Gdańsku*

12:10–12:30 – **Marek Adamkiewicz** (Muzeum Gdańska), *Antypolska działalność duchowieństwa gdańskiego w okresie Wolnego Miasta Gdańska*

12:30–12:50 – **ks. dr Mirosław Gawron**, *Duszpasterze rzymskokatoliccy w Sopocie w stuletniej historii diecezji gdańskiej*

12:50–13:10 – dyskusja

13:10–14:10 – przerwa

SEKCJA III – Zakony żeńskie

14:10–14:30 – **Anna Dymek** (Instytut Pamięci Narodowej w Gdańsku), *Siostry boromeuszki w Gdańsku 1852–1945*

14:30–14:50 – **s. Kazimiera Korzeniewska OP** (Archiwum Zgromadzenia Sióstr św. Dominika w Krakowie), *Dominikanki w Wolnym Mieście Gdańsku*

14:50–15:10 – **s. Barbara Brodowska SAC** (Archiwum Polskiej Prowincji Zgromadzenia Sióstr Misjonarek Apostolstwa Katolickiego w Warszawie), *Działalność sióstr pallotynek w archidiecezji gdańskiej w latach 1945–2025*

15:10–15:30 – **s. Bernadeta Żabierek ZSNM** (Archiwum Zgromadzenia Sióstr Wspólnej Pracy od Niepokalanej Maryi we Włocławku), *Zgromadzenie Sióstr Wspólnej Pracy od Niepokalanej Maryi w Gdańsku przy ul. Kościelnej w latach 1946–1989*

15:30–15:50 – dyskusja

15:50–16:10 – przerwa na kawę

SEKCJA IV – W kręgu sztuki sakralnej

16:10–16:30 – **dr Anna Sawicka** (Zespół Szkół Muzycznych w Gdańsku-Wrzeszczu, Opera Bałtycka), *Tablice pamiątkowe w sopockich kościołach*

16:30–16:50 – **dr Jacek Bielak** (Uniwersytet Gdański), *Artysta w kościele. Modele współpracy w adaptacji wnętrz sakralnych do postanowień Soboru Watykańskiego II*

16:50–17:10 – **ks. Andrzej Starzewski** (Kuria Diecezjalna Elbląska), *Troska o gotyckie kościoły na Żuławach Malborskich w latach 1945–1992*

17:10–17:30 – **Dorota Kucharczyk** (Muzeum Gdańska), *Między odbudową a kreacją.*

Powojenne kościoły Gdańska jako nośniki miejskiej tożsamości na wybranych przykładach

17:30–17:50 – dyskusja

SEKCJA V – Wolne Miasto i trudne początki

9:30–9:50 – **dr hab. Sławomir Kościelak, prof. UG** (Uniwersytet Gdański), *Kościół katolicki w Gdańsku w przededniu utworzenia samodzielnej diecezji gdańskiej. Zarys problemu*

9:50–10:10 – **dr Dimitriy Panto** (Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku),

Nauczyciel i pasterz. Losy biskupa Edwarda O'Rourke przed przyjazdem do Gdańska

10:10–10:30 – **dr Jan Daniluk** (Uniwersytet Gdański, Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku), *Kościół rzymskokatolicki w Wolnym Mieście Gdańsku – ujęcie statystyczne*

10:30–10:50 – **ks. prof. dr hab. Wojciech Zawadzki** (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Archiwum Diecezji Elbląskiej), *Kapłani diecezji warmińskiej w parafiach żuławskich diecezji gdańskiej w latach 1925–1945*

10:50–11:10 – **dr Aleksandra Kmak-Pamirska**, *Zmienność pamięci. Carl Maria Splett w polskiej i niemieckiej pamięci historycznej*

11:10–11:30 – dyskusja

11:30–11:50 – przerwa na kawę

SEKCJA VI – Czasy komunizmu

11:50–12:10 – **dr hab. Grzegorz Berendt, prof. UG** (Uniwersytet Gdański, Instytut Pamięci Narodowej), *Między sekciarstwem a taktycznym umiarkowaniem. Gdańscy komuniści wobec Kościoła rzymskokatolickiego w latach 1945–1970*

12:10–12:30 – **dr hab. Rafał Łatka, prof. UKSW** (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Instytut Pamięci Narodowej), *Prymas Stefan Wyszyński wobec diecezji gdańskiej i jej rządców (1949–1981). Zarys zagadnienia*

12:30–12:50 – **dr hab. Dominik Zamiatąła CFM, prof. UKSW** (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), *Zrzeszenie Katolików „Caritas” w diecezji gdańskiej*

12:50–13:10 – **ks. dr hab. Jarosław Wąsowicz SDB** (Salezjański Instytut Teologiczny w Krakowie, Archiwum Salezjańskiej Inspektorii Pilskiej), *Formacja społeczna i religijna katolików świeckich. Początki duszpasterstwa stanowego w diecezji gdańskiej w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych XX w.*

13:10–13:30 – **ks. dr Wacław Umiński CM** (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie), *Działalność wizytatorska ks. dr. Tadeusza Gocłowskiego CM (1973–1982)*

13:30–13:50 – dyskusja

13:50–14:50 – przerwa

SEKCJA VII – Zakony męskie

14:50–15:10 – **dr Leszek Molendowski** (Muzeum Gdańska, Pomorska Szkoła Wyższa w Starogardzie Gdańskim), *Jedyni Pallotyni w Wolnym Mieście Gdańsku (1927–1945)*

15:10–15:30 – **dr hab. Lucyna Przybylska, prof. UG** (Uniwersytet Gdański), *Franciszkanie w Gdyni 1936–2026*

15:30–15:50 – **ks. dr Maciej Gawlik CR** (Archiwum Prowincji Polskiej Zmartwychwstańców w Krakowie), *Pierwsze lata zmartwychwstańców w Gdańsku. Próba rekonstrukcji wydarzeń*

15:50–16:10 – **o. Damian Krawczyk SJ**, *Nihil novi? Co nowego przynieśli jezuita do diecezji gdańskiej*

16:10–16:30 – **Marcin Sanak** (Archiwum Polskiej Prowincji Dominikanów w Krakowie), *Ojciec Anioł Siwek OP – szukanowany przez władze komunistyczne administrator parafii pw. św. Mikołaja w Gdańsku (1948–1962)*

16:30–16:50 – dyskusja